

kleine boom heet in het Rotterdams 'boumpie' en niet 'boom-pje'. Vermoedelijk zijn dit fouten of vergissingen geweest van de invuller. Laten we het de beste man niet kwalijk nemen, ondanks zijn twee 'fouten' hebben wij nu een schat aan informatie dankzij zijn kleine antwoordentekst.

Poging tot reconstructie

Vorig jaar was ik op bezoek bij mijnheer Bol, een Oud-Charloisser van geboorte, om het 'Oudsjaarloos' dialect op te tekenen. Tijdens mijn bezoek heb ik ook de gelijkenis van de verloren zoon vertaald met hem. In 'modern Sjaarloos' dialect van omstreeks 1940/1950 klinkt de tekst als volgt:

En zo gong die mit hangende pootjies trug naer z'n vader. En z'n vader sting op te deël. Hij zag in de verte iemand ankomme en doch: frek, 't lijkt me zoon wel! Werachteg! Hij is 't! Hij was beleemaal overstuur en draafde op 'm af en viel 'm om z'n schoere en zee: jonge, jonge je ben trug! Bel! Bel! Bel! Dak dat nou nog mee mag make. En z'n zoon zee: Pa, ik hep 't harstikke verkeerd gedaan. Ik ben 't nie meer waard om je zoon te weze. Lae me maar gewoon as knecht hier an de slag. D'n ouwste zoon kwam van 't land en hij hoord'n 't: meziek en dans. Hij doch: wat is dat nou? Wat doene ze toch? Hij riep een knecht en vroeg wat t'r (an de hand) was. En die zee tege 'm: Je broer is trug en je vader het 't beste kalleflaete slachte omdattie gezond en wel trug gekomme is.

In het oorspronkelijke oude 'Sjaarloose' dialect, op grond van het ingevulde antwoordlijstje uit 1938 zou de tekst als volgt moeten klinken:

En zôo gong die mit hangende pootjies trug naer z'n vaoder. En z'n vaoder sting op te deël. Hij zag in de verte iemand ankomme en doch: frek, 't lijkt me zeun wel! Werachteg! Hij is 't! Hij was hêelemael overstuur en draofde op 'm af en viel 'm om z'n schoere en zee: jonge, jonge je bin trug! Bel! Bel! Bel! Dak dat nou nog mee mag maoke. En z'n zeun zee: Pao, ik hep 't harstikke verkeerd gedaen. Ik bin 't nie meer waard om je zeun te weze. Lae me maor gewoon as knecht hier an de slag. D'n ouwste zeun kwam van 't land en hij hoord'n 't: meziek en dans. Hij doch: wat is dat nou? Wat doene ze toch? Hij riep een knecht en vroeg wat t'r (an de hand) was. En die zee teuge 'm: Je broer is trug en je vaoder het 't beste kalleflaete slachte omdattie gezond en wel trug gekomme is.

Wand der gelijkenissen: de gelijkenis van de verloren zoon in zeven verschillende IJsselmondse dialecten.

Als afsluiting wil ik de verscheidene dialectverschillen illustreren, die ik in mijn vorige artikel heb behandeld. Hiervoor toon ik hier vertalingen van vers 20, 21, 25, 26 en 27 uit de Bijbelse tekst van de verloren zoon in verschillende IJsselmondse dialecten die ik in mijn bezit heb.

Barendrecht, vertaald met mijnheer W. Groenenboom

Hij sting op en gong trug. Z'n vaoder stong op d'n uitkijk en zag 'm komme en kreeg traene in z'n ôôge, hij kwam 'm tege, viel 'm om z'n nek en gaf 'm een zoen. Z'n zeun zee teuge 'm: 'Pao, ik hep 't glad verkeerd gedaen. Bin nie(t) meer waard ommie zeun te zijn, maok me maor een arrebaaier'. Z'n ouwste zeun was opt land ant wark en toen die dichterbij huis kwam hoorde die meziek en zag ze dááñse. Hij vroeg êen van de knechs: 'Was t'r an de hand?'. Die zee teuge 'm: 'Je broertie is trug gekomme en daer fêeste ze nou voor'.

Heerjansdam, vertaald met mijnheer Van 't Zelfde

En hij rees op en ging trug. In de verte zag z'n vaoder 'm en hij kreeg traene in z'n ôôge. En hij liep naer 'm toe, viel 'm om z'n nek en gaf 'm een zoen. En z'n zeun zee teuge 'm: Vaoder, kep 't glad verkeerd gedaen. Ik bin nie meer waard je zeun te weze, lae me maor een geweune knecht weze. Z'n ouwste zeun was int land en toen die korterbij huis kwam hoorde die meziek en zag ze danse. Hij riep êen van de knechs bij 'm en vroeg wat t'r gaonde was. En die zee teuge 'm: Je broer is trug gekomme en je vaoder het 't gemiste kalleflaete slachte omdattie levend en wel trug gekomme is.

Hendrik-Ido-Ambacht, vertaald met mijnheer G. Scheurwater en mijnheer K. Biesbroek

Kwa(n)! zee die en hij sting op en gong trug. Toen z'n vaoder 'm in de varte an zag komme kreeg die traene in z'n ôôge. Hij liep 'm hard teuge en gaf 'm een klap op z'n schoer en zee: 'bin blij da je d'r weer bin!' Z'n zeun zee teuge 'm: 'Pao, 'kep 't glad verkeerd gedaen, ik bin nie meer waard je zeun te weze, lae me maor knechie bij je worre'. Z'n ouwste zeun was opt land ant warrek en toen die dochter op huis an kwam hoorde die een dot herrie (meziek, zinge en dááñs). Hij vroeg an êen van de knechs die over de wurf liep: 'Was tat hier voor een herrie?'. Toen zee die knecht: 'Je broer is trug gekomme en je vaoder het 't vette kalleffie laete slachte, zôô blij was tie'.

Pernis, vertaald met mevrouw de Uil en mevrouw M. Vermeer

Hij rees op en gong trug. Z'n vaoder sting op te wurref oit te kijke en zag 'm gunterwijd ankomme. Hij kreeg trane in z'n ôôge, holde op 'm of, pakte 'm stevig beet en zee: tis goed da je d'r weer bin. Z'n zeun zee teuge 'm: 'Vaoder, ik hep 't glad verkeerd gedaen en ik het 't spijt van. Messchie willie me hebbe as êen va je knechs. Z'n ouwste zeun was op 't land en toen die dochter bij hois kwam hoorde die meziek en zag dan ze an 't danse en fêeste ware. Hij riep êen van de knechs en vroeg waarom m'r fêest was. En die zee teuge 'm: je broer is trug gekomme en je vaoder het een bêëssie geslacht omdattie van 't rechte pas of was maar hêêlhoids trug gekomme is.

Poortugaal, vertaald met mevrouw en mijnheer Sjouw

Kwam! zee die Ik gaat te weg inkorte! En hij rees op en ging trug. Z'n vader sting op te wurref te kaike wie of d'r an kwam. Hij doch: 'vrek, 't lijkt m'n zeun wel. Werachies, tis t'm! Hij rende mit ope erreme op hum of. Hij gaf 'm een klap op z'n schoer en zee: 'bin blij dak je ziet!' Z'n zeun zee tege 'm: Vader, ik hep voor 't vaderland weg geleefd, kep 't stom gedaen. Ik bin nie meer waard om je zeun te weze, la mijn alle rotklussies doen. Z'n ouwste zeun was op 't land ant werrek en toen die korterbij hois kwam hoorde die een dot herrie en hij doch: 'wat is hier an de hand? En hij vroeg an een wurrefonge 'Joh wat is hier an d'n hand?' En die zee tege 'm: je broer is trug en je vader het van blijschap 't verke geslacht en de wijn oit te kelder gehaald.

Rijsoord, vertaald door S. de Vos, mijnheer H. van Hal en mijnheer J. Stolk

'Kwañ!' zee die en hij rees op en gong trug. Z'n vaoder sting op de wurref te kijke en zag 'm gunterwaid ankomme. Hij kreeg traene in z'n ôôge en hij draofde naer 'm toe, viel 'm om z'n nek en ze gavve mekaor een zoen omdan ze zôô blij wazze dan ze mekaor weer zagge. En z'n zeun zee teuge 'm: